

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

20
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

20
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիքի տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծար մեծիտ կանխիկ . տեղական եւ գաւառական բոլորատարութեան ծախքը մեր վրայ է : վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կը նշուին :

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տնօրէնութիւնն Ռիգա փաշա խան Թ. Յ. Ղ. Պարտիզպանեան Տպարան : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր : Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրոշ է . աւելի անգամի համար սակարկութիւն կը լայ :

ԹԻԻ 706 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ

ՇԱԲԱԹ

1881 ԱՊՐԵԼ 18

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Մէսէնճըր Ալպանիոյ վրայ հետեւեալ կարեւոր լուրերը կուտայ :

Ալպանիոյ մէջ նոր պատահած դէպքերուն վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ կը հասնին մեզ . կերկի թէ անցեալ երեքշաբթի օր Տէրվիշ փաշա Խալիմիէ կիրճին մէջ ամրացող Ալպանիացի հրոսակներուն վրայ յարձակեր է ահազ զօրութեամբ, և 5 ժամ կատաղաբար կըռուէ վերջը յաջողութեամբ Բրիգէն մտնել : Տէրվիշ բաշա 41 գունդ կանոնաւոր զօրք ունէր, Ալպանիացիք սոյն պատերազմին մէջ մեռեալ և վիրաւոր 1400 հոգի կորուսեր են, 3000 հոգի գերի տուեր են և 7 թնդանօթով շատ մը զէնք և մըթերք Օսմանեանց ձեռքն անցեր են . այս վերջիններուն կորուստը անշուշտ է : Տէրվիշ փաշա Իրէքի, Եաքովայի և Բըրիշլինայի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար, շատ մը գունդեր յիշեալ քաղաքները թողեր է, և Բըրիշլինայի մէջ Օսմանեան քաղաքային պաշտօնէից իշխանութիւնը վերահաստատելէ վերջը ինքը կուսինա պիտի երթայ, Ալի փաշան զսպելու համար, որոյ նպատակը կասկածելի կը թուի Բ. Դրան, յետոյ երկիրը համազգային յանձնաժողովոյ պիտի յանձնէ Յունաստանի ապու համար : Իւսքիւպի մօտերն ալ կայսերական զօրաց և Ալպանիացւոց մէջ նոր մարտակուռ մը ծագեր է . Մէլանիկէն 6 գունդ զրկուեր են դէպ ի Իւսքիւպ Ապտի փաշային հրամանին ներքեւ, Շքօտայէն ալ զօրագունդ մը ի Կիւսմէ զրկուեր է : Ալպանիացիք շնորհիւ Տէրվիշ փաշայի կորովի շարժմանց, հետզհետէ կը փութան Բ. Դրան հպատակելու, այնպէս որ կարելի է ըսել թէ Ալպանիա առ այժմ խաղաղացած է :

— Պէյքըր փաշա երեքշաբթի օր Անգլիա պիտի մեկնի :

— Հօպարթ փաշա և տիկինն ալ վարնայի ճամբով սոյսօր Լոնտրա կը մեկնին :

— Հօճա Ահմէտ անուն մահմետական կղեր մը Բողոքականաց աղօթքները Տաճկերէնի թարգմանելով, և միսիօնարաց գործին մեծապէս նպաստելով, կառավարութիւնը ասկէ քանի մը ամիս

առաջ հօճան ձերբակալել տուեր և Բիոս կղզին ցկեանս բանտարկութեան դատապարտեր էր . սակայն Բիոսի երկրաշարժին առնել բանտը կործանելով հօճան հրաշքով մը փախեր և երկրորդ օրը Լոնտրա գացող նաւ մը մտնելով բոլորովին ազատեր է :

— Աթէնքի Եւրոպական դեսպանաց և Պ. Գուստուսուրուսի միջև չորեքշաբթի օր կատարուած տեսակցութենէն վերջը դեսպանները տէրութեանց կողմանէ առ Բ. Դուռն տրուած ապրիլ 19 ի հաւաքական ծանուցագրոյն օրինակը հաղորդեր են Հելլենական կառավարութեան նախագահին :

— Փանի մ'օրէ ի վեր Բ. Դրան և Թունուզի Պէյին միջև անդադար բանակցութիւնը կը լլան : Փար կըսէ թէ Բ. Դուռն իւր դեսպաններուն չըջարեական մը պիտի զրկէ այս մասին :

— Թալազ լրագիրը Ռիվըր Ուիլսոնի մայրաքաղաքս գալը սուտ կը հանէ :

— Պ. Կլատըթին Պ. Քայրօլի վերահաստատութեան առթիւ հեռագրաւ խնդակցութիւն յայտնելով, յոյս յայտնէր է թէ ազատականք Թունուզի մէջ նոր դժուարութիւն չպիտի յարուցանեն :

— Տիրիթթօ Իտալական լրագիրը կըսէ թէ Թունուզի Պէյին պաշտօնանկութեան մասին հաստատուն լուր մը չկայ ոչ Թունուզէն և ոչ Կ. Պօլսէն :

— Վիեննայի Բօլիթիք Քօրէսփօնտանս լրագիրն ալ Թունուզի վերջին դէպքերուն վրայ խօսելով կըսէ թէ ոչ Գերմանիա և ոչ Իսկ Խոտլիա Թունուզի մէջ Գաղղիոյ հակառակելու դիտաւորութիւն չունին, մանաւանդ թէ Պիլզմարգ իշխանին քաղաքականութիւնը նախանձու քաղաքականութիւն մը չէ երբէք :

— Րէվիւպլիք Ֆրանսէզ լրագիրը Թունուզի Թապարքա կղզւոյն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ :

« Թապարքա կղզին ճենովացի վաղեմի ծաղկեալ գաղթականութիւն մ'է որ ժամանակաւ 7000 բնակիչ ունէր : Իսկ հիմա գրեթէ անապատ դարձած է . աւոր աւերակաց մէջ 205 ջրամբար կայ . Թունուզի ամենագեղեցիկ ծովափին վրայ ծովային խիստ կարեւոր հաստա-

տութիւն մը կրնայ ըլլալ : Ամենէն մեծ նաւերը ամառը կրնան հոս խարիսխ նետել :

« Թապարքա կղզին զրկուած զօրութիւնը կը բաղկանայ Սէ-բէյ-է-Պարահաւօրէն, 12 խոշոր թնդանօթէ և 2 թնդանօթակիր նաւերէ որք են Եւրոպական իւրաքանչիւրին մէջ և թնդանօթ և 6 և նաւաստի կը գտնուին : Նոյնպէս երկու վաշտ զօրք, մէկ լեռնային թնդանօթածիւղ և մէկ ռազմայարդար գունդ, 1600 հրացանով և երկու թնդանօթով :

« Թապարքա կղզին հիւսիսէն Խրուսիքներու սահմանները յարձակելու համար զինուորական գործողութեանց կեդրոն կրնայ ըլլալ » :

— Յունաստանի ծովային գործոց պաշտօնեան Հելլենաց պատերազմական նաւային խնդիրն ուսումնասիրելու համար Յանձնաժողով մը գումարեր է որ նախարարութեան ծրագիրն ամբողջովին ընդունելու է : Սոյն ծրագրին համեմատ կառավարութիւնը 25 միլիոն ֆրանք ծախսելով մեծ աւազան մը և վեց պատերազմական մեծ նաւ պիտի շինէ :

Ըստ այսմ պայմանագիր մը պիտի կրնաքէ Եւրոպայի գլխաւոր գործարանաց հետ, որոնք 18 ամիսէն շինելու և յանձնելու պարտաւոր պիտի ըլլան :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Ա. Ժ. Զ. Զ.)

Լոնտրա 28 ապրիլ

Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Սըր Չարլզ Տիլը երեսփոխանաց ժողովին մէջ հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ, բնաւ պատճառ չկայ կարծելու թէ անգղիական շահերը վտանգի մէջ լինին ի Թունուզ . բայց այնպէս շագենաւ մը զրկուեցաւ անգլիայէս զի՝ և թէ հարկ լինի՝ հեռագրական հաղորդակցութիւններն անվթար պահէ : Միանգամայն Մալթայի նաւահանգիստէն մարտանաւ մը պիտի երթայ Թունուզ՝ Անգղիական և Խոտլական շահերը պաշտպանելու . բայց ասկէ դուրս բան մ'եղած չէ ֆրանսական արշաւանաց ընդհանուր խնդրոյն վրայ :

Գալով միջնորդութեան խնդրոյն որ

մինչև ցարդ առանձնական է : Սըր Զ. Տիգր ըսաւ թէ Անգղիական կառավարութիւնը պիտի քննէ թէ երկու կողմանէ ալ կը խնդրուի : և երբոր խնդրուի , այն ժամանակ միայն պիտի քննէ :

Աթէնք 28 ապրիլ

Վոլոսէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ 3000 Թուրք զօրականք հասեր են այսօր յիշեալ քաղաքը : Այս լուրը գէշ տպաւորութիւն ըրաւ աստ , որովհետև ցոյց կը տայ թէ Թուրքիոյ կողմէ խաղաղութեան տրամադրութիւնք չկան :

(Աթէնք Էնկիթար)

Լոնտրա 28 ապրիլ

Մոսկուայէն կը ծանուցուի թէ Ոչընչականք Զատկի տօնէն օգուտ քաղեր և քաղաքին մէջ բազմաթիւ յեղափոխական յայտարարութիւններ ցրուեր են : — Փէթրապոլէն կը հեռագրեն թէ Պ. Վալուէֆ հրաժարեր է նախարարաց մասնախմբին նախագահութենէն , պաշտօն մը զոր 1878 էն ի վեր կը վարէր :

Լոնտրա 29 ապրիլ

Երէկ իրիկուն երեսփոխանաց ժողովին մէջ , իրլանտիոյ հողային օրինաց վերայ վիճաբանութիւնն ամբողջ նիստը գրաւեց : Լորտ Զոն Մաննրոս , որ անդամ էր Լորտ Պիքոնսֆիլտի նախարարութեան , ծանոյց թէ բարեփոխում մը պիտի առաջարկէ այս օրինաց , զոր խստիւ կը քննադատէ , յայտարարելով թէ « խնդիրը չլուծելէ զատ ևս առաւել կը կնճռոտէ » :

Լոնտրա 29 ապրիլ

Հրուանդանէն զարնուած հեռագիր մը Սըր Հէրքիւլ Բօպէնսօնի ի Տիւրպան մեկնիլը կը ծանուցանէ ուր Թրանսվալի խնդրոյն լուծման համար կազմեալ արքայական Յանձնախմբին պիտի նախագահէ :

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ազգիս Վեհափառ հայրապետը հետագայ վշտակցական և մխիթարական հեռագիրն ուղղեց Օգոստափառ կայսեր Ռուսաց Աղէքսանդր Գ. Աղէքսանդրովչին յիշման մարտի զկիսաւորը :

Նորին կայսերական Մեծութեան թագաւոր կայսեր Աղէքսանդր Աղէքսանդրովչի

Դառնակսկի զոյժ մահուն անմոռանալի ծնողի Զերդ կայսերական Մեծութեան համակեաց զիս ի մահճի տկարութեան և զեկեղեցի Հայոց ի խոր և ի հոգեկան տրտմութիւն և ի սուգ . թախծալի կսկիծն՝ որ ըստ անհասանելի կամաց թագաւորին թագաւորաց եհաս թագաւորիդ Ռուսաց , ներգործեաց և ներգործեաց անշուշտ և համօրէն հաւատարիմ հպատակաց Զերոց . ուստի ես խոնարհեալ յանդառնալի վրճիւ Աստուածութեան առաջի Սեղանոյ իջման Միաձնի ի Մայր Աթոռա Արարատեան վեր առաքեմ զՆերմեռանդն մաղթանս առ ամենաբարձրեալն Աստուած՝ զեղուլ ի Զեղ զմխիթարութիւն Հոգւոյն Սրբոյ ի թեթեւութիւն բազմա-

թախիծ վշտաց Զերոց և սգոյ . լուսաւորեացէ Տէր զհոգի ամենասիրելի կայսեր հանգուցելոյ ի Տէր՝ արժանաւորելով կենացն յաւիտեանականաց յարքայութեան երկնից :

Պեթ Գ.

Կաթողիկոս ամենայն Հայոց

Ազգիս Վեհ. Հայրապետը ամենայն Ռուսաց Օգոստափառ կայսեր Աղէքսանդր Գ. Աղէքսանդրովչի զահակալութիւնը փութաց շնորհաւորել հետագայ հեռագրով յիշման մարտի ընդ երեկս :

Նորին կայսերական Մեծութեան թագաւոր կայսեր

Առ յեղալ ամենահաւատարիմ զգացմամբ առ Գահն ինքնակալ թագաւորացն Ռուսաց՝ ընդ հովանեաւ որոց բարեաղդ է եկեղեցի Հայաստանեայց , ես սրբազան պարտաւորութիւն անձին համարիմ պարզել առաջի գահոյից Զերդ կայսերական Մեծութեան զսրտեռանդն շնորհաւորութիւն իմ ի բազմիւն Զեր ի գահ նախահարց Զերոց , և աղաչել ըզթագաւորն թագաւորաց զի պահպանեացէ զԶեղ ընդ հովանեաւ Աջոյն իւրոյ և փառաւորեացէ բարեօք յերջանկութիւն և ի պատիւ լայնատարած Ռուսիոյ :

Պեթ Գ.

Կաթողիկոս ամենայն Հայոց

Որոց ի պատասխանի հեռագրուեցաւ հետեւեալը .

Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց

Նորին կայսերական Մեծութիւնն ընկալաւ զերկուս հեռագիրս Զերոյին Վեհափառութեան ուղղեալս յիշման մարտի և հաճեցաւ հրամայել ինձ յայտնել ձեզ զշնորհակալիս վասն համակրութեանն , զոր արտայայտեալ էիք առ Մեծ թագաւորն և վասն ցաւակցութեանն , որ դիպեցաւ Ռուսիոյ , նաև վասն շնորհաւորութեան և ցանկութեանցն , զորս յայտնեալ էիք Նորին մեծութեան ի դէպքս ամբառնալոյ Նորա ի Գահ նախահարց իւրոց :

Գ. Ի. Ռ. Ս.

(Արքեպիսկոպոս)

Ազգիս Սրբաշնագոյն Կաթողիկոսի տնօրէնութեամբ ամսոյս 14 ին Ս. Էջմիածնի Տաճարի մէջ զկնի Ս. Պատարագի Ս. Էջմիածնի միաբանական Ուխտը Հայ ժողովրդականաց խուռն բազմութեան ներկայութեամբ մաղթանք կատարեց Ն. կայսերական Մեծութեան Աղէքսանդր Գ. Աղէքսանդրովչի Ռուսաց կայսեր Գահակալութեան համար , իսկ նորա հետեւեալ օրը զկնի Ս. Պատարագի կատարեց Ռուսաց մեծ կայսր հանգուցեալ Աղէքսանդր Նիկողայեւիչի թաղման հոգեհանգիստ :

(Արքեպիսկոպոս)

Մինչդեռ Վարչութիւնը Սոյ կաթողիկոսական խնդիրը լուծելու կը ջանայ , ցաւալի է ըսել որ միւս կողմէն Նորա նոր անտեղութիւններ կը ծագին :

Սոյ Տ. Միկտիչ կաթողիկոսի ձեռնասուն Արթ. Ներսէս վարդապետ Զատկի տօնին առթիւ Գուրուչէշմէի եկեղեցին Ս. Պատարագ մատուցանելով , Սըսոյ Ս. կաթողիկոսին անունն ալ յիշատակել է պատարագի մէջ յետ Էջմի-

ածնի Հայրապետի անունն , նոյնը ըրեր է նաև Գուրուչէշմէի եկեղեցւոյ Տ. Կարապետ քահանան :

Մենք (Վարչութիւնը) Սոյ Ս. կաթողիկոսէն կը պահանջեմք որ Էջմիածինը նախաթոռ ճանչէ և Հայրապետին անունը իւր վիճակաց մէջ ալ յիշատակէ . զարմանալի է որ Ն. Սրբաշնութիւնը Վարչութեան սոյն առաջարկը ոչ միայն ընդունած չէ , այլ և Էջմիածնի թեմերուն մէջն ալ իւր անունն սկսած է յիշատակել տալ :

Գուրուչէշմէի քահանային տեղէ մը հրաման եղած կրնայ լինել այսպիսի յիշատակութեան մը համար . սակայն Տ. Ներսէս վարդապետ որ հոգւով և մարմնով կաթողիկոսին հետ կապուած է , վասն զի նորա ձեռնասունն է , անշուշտ նպատակ մ'ունի սոյն յիշատակութեան մէջ :

Ուստի կրօնային ատենին պարտքն է Ներսէս վարդապետէն և քահանայէն միանգամայն բացատրութիւն պահանջել :

Ժամանակէ մը ի վեր Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ բանտարկեալ քահանայ մը կայ Տ. Յովհաննէս անուն , Պատրիարքարանը սոյն քահանային յանցանքները տեղեկագրելու համար խնդիր ըրած ինկելով առ Կեսարիոյ Առաջնորդն , սա տեղւոյն խառն ժողովոյ հետ միաբանութեամբ ընդարձակ տեղեկագիր մը զրկեր է ի Պատրիարքարան , որուն համեմատ Տ. Յովհաննէսի ամբողջ կեանքը խռովութեամբ , գրգռութեամբ և Մահմետականութեան կամ Հռովմէականութեան դիմելու սպառնալեօք լի է :

Կրօնային ատենանը այս ամբաստանագիրը քննութեան պիտի առնու անշուշտ :

Յունաց Պատրիարքական Գեր. վոխանորդը երէկ հանդիսիւ Ազգ. Պատրիարքարան երթալով Ս. Պատրիարքէն մեծարանօք ընդունուեցաւ : Գեր. վոխանորդը Զատկական տօնը շնորհաւորելէ վերջը ի դիմաց Յունաց Պատրիարքին և Ազգին ցաւ յայտնեց իւր հրաժարման վրայ և ներկայ փափուկ ժամանակին մէջ իւր անձին կարեւորութիւնը բացատրելով , յայտնեց որ Յունաց Ազգը մեծապէս գոհ ըրած կը լինի եթէ իւր հրաժարականը յետս կուգէ :

Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց Յունաց Ս. Պատրիարքին և Յոյն ազգին առ ինքն ունեցած համակրութեան համար որուն ինքն արժանի չէ . սակայն իւր հիւանդութիւնը չը ներեր այլ ևս շարունակելու այդ դժուարին պաշտօնը զոր եօթը երկար տարիներէ ի վեր կը վարէ :

Երկար տեսակցութենէ մը վերջը Գեր. փոխանորդը մեր Գեր. փոխանորդին և երգեցիկ դպրաց առաջնորդութեամբ Մայր եկեղեցի իջնելով , աղօթեց և օրհնեց ժողովուրդը :

Գեր. փոխանորդը յունարէն կը խօսէր և Սուլիտիս էֆէնտի զայն տաճկերէնի կը թարգմանէր :

Գոհութեամբ իմացանք որ Պալատի Աղքատասիրաց ընկերութիւնը Ձատկի տօնին առթիւ թաղին վարժարանին 70 աղքատիկ տղայոց մէջմէկ ձեռք զգեստ շիներ և զանոնք մխիթարեր է :

Ընկերութեան Գործադիր Ժողովը որ մասնաւոր ջանք և հոգածութիւն ունեցեր է սոյն մարդասիրական գործին արդիւնաւորութեան համար, մեր միջոցաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ այն ամէն բարեպէտ անձանց որք սոյն ազնիւ և գեղեցիկ գործին մասնակից եղած և թշուառ պատանիները մխիթարած են :

Մենք ևս թարգման կանգնելով սոյն ընկերութեան Գործադիր Ժողովին, մեր ջերմ շնորհակալիքը կը յայտնեմք նուիրատու անձանց և ի մասնաւորի Գործադիր Ժողովոյ փութական անդամոց որոց աղքատախնամ ջանից շնորհիւ 70 ի չափ աղքատիկ ուսանողներ հոգւով չափ բերկրեցան և մխիթարուեցան :

Տիկնիկ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ապրիլ 5 ին տարելից հոգեհանգիստ կատարուեր է Ալվազեան Տ. Դարբի Արքեպիսկոպոսի հոգւոյն համար :

Ր. Հիսար, 16 ապրիլ 1884

... Խմբագիր :

Ձեր երեկուան թերթով կը ծանուցանէիք ի լրոյ թէ՛ թաղիս Ս. Եկեղեցիէն մի քանի նիւթեր կորսուած են, իսկ ձեր այդ լուրը խիստ համառօտ էր :

Ծանօթ է թաղիս նախորդ թաղ. խորհրդոյ վէճը, որ ամբողջ 3 ամիս տեւելով վերջապէս Առժ. Թաղ. խորհուրդոյ մի կազմութեամբ վերջացաւ շնորհիւ ջանից Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր. արդ. հրաժարեալ թաղ. խորհուրդը եկեղեցւոյս գոյքը առ նորակազմ խորհուրդ յանձնած օրը կը տեսնուի որ Ս. Սանդուխտ պատկերին զարդերէն 1 զոյգ օղ, 1 մօտանի, 1 խաչ, 1 շարք աւստրիական խոշոր ոսկիներ և 1 շարք Մահմուտիյէ ոսկիներ, ընդ ամենը 40 ոսկիի արժողութեամբ բան կը պակսին, և ասի հրաժարեալ թաղ. խորհրդոյ օրով տեղի ունեցած է ո՛չ արտաքուստ այլ ի ներքուստ :

Նորոգ թաղ. խորհուրդը զայս թէեւ տեղեկագրեց երէկ առ Ս. Պատրիարք, բայց ըստ օրում այս խնդրը Տնտ. խորհրդոյ պիտի յանձնուի, կը յուսամ թէ խորհրդական էֆ. բարձի թողի չի պիտի ընէ այս կարևոր խնդրը, ինչպէս մարտ 18 թուականաւ հաշուեցուցակին նկատմամբ թաղեցւոյ մի ըրած 3 հարցն և դիտողութիւնը, որք մոռացութեան անդունդը գնացին :

Հաճեցէք, Տէր խմբագիր, ներկայս հրատարակել ի լսելիս ամենեցուն, որուն համար կը մատուցանեմ անհուն շնորհակալիքս :

Ձեր Հիսարցի ընթերցողը

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վագրթ կըսէ թէ Դաղդիա Թուռնուղի կառավարութեան ինչ ինչ անընդունելի պայմաններ առաջարկելով,

Թուռնուղի պէյը զանոնք Բ. Դրան ծանոյց. Բ. Դուռն ալ տէրութեանց չըջաբերական մը զրկեց սա խմբագրութե՛ Դաղդիոյ ընթացքը Պէրլինի դաշնագիրը եղծել ըսել է : Վասն զի թէ և 1288 ամի կայսերական հրովարտակին Դաղդիա պատասխան տուած չէ, սակայն միւս տէրութիւնը ճանչցած են նայն հրովարտակին տրամադրութիւնները որք Թուռնուղը Օսմանեան Պետութեան ամբողջութեան մէկ մասը կը դաւանին. տէրութիւնը Պէրլինի դաշնագրով ալ Օսմանեան Պետութեան ամբողջութիւնը պահպանել երաշխաւորած լինելով, Թուռնուղի վրայ քաղաքական փոփոխութիւն մը ներմուծել Օսմ. Պետութեան ամբողջութեան դպչիլ է, հետեւաբար Պէրլինի դաշնագիրը եղծել ըսել է :

— Ռուսիոյ նորընտիր կայսեր Գահակալութիւնը շնորհաւորելու համար Բ. Դրանց զրկուող Օսմանեան պատուիրակը Ֆուատ փաշա երէկ ֆէթրապուրկ մեկնեցաւ :

— Թրիէստէի Օսմանեան հիւպատոս Բօպերթ էֆէնտի վախճանելով, նորատեղ Լիանօրուօս էֆէնտի Օսմանեան հիւպատոս անուանելով երէկ իւր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ :

— Վագրթ կը ստէ Բէտիֆ փաշային մայրաքաղաքս գալուն լուրը :

— Բերայի մէջ հեռախօս մեքենայով ներկայացուած տուող Պ. Պարթօն անցեալ երկուշաբթի գիշեր ուղեր է Արնավուտ գիւղի մէջ երեկոյթ մը տալ, ուստի ցերեկը իւր ծառային հետ հեռախօս մեքենան և գործիները Արնավուտ գիւղ զրկեր է. դժբաղդաբար մաքսատան պաշտօնեայք ծառային ձեռքը գործիները տեսնելով գրաւեր և մաքսատուն զրկեր են, ըսելով թէ մաքս պէտք է վճարել. շատեր միջամտեր են բայց չեն յաջողեր գործիները ազատել. նոյն գիշերը շատ մ'անձինք ներկայացման համար կանխաւ տոմսով առած են եղեր. գործիները մինչև երէկ մաքսատունը մնացեր են և երէկ Միքայէլ էֆէնտի ներուժ խնդրելով Պ. Պարթօնէն հրաւիրեր է որ գործիները մաքսատունէն առնու :

— Փար կը գրէ թէ Մէմօրիալ Տիփուլումթիք լրագրոյն տուած տեղեկութեանց համեմատ Անգլիա Եպիթոսի առանձնաշնորհութիւն տրուելուն նկատմամբ Յունաստանի ըրած առաջարկն ընդունելու տրամադիր չէ եղեր :

— Թուռնուղի պէյը անկախ վեհապետ մ'է. Սուլթանին գերիշխանութիւնը կը ճանչէ, ճիշդ ինչպէս կը ճանչեն Թուռնուղի ցեղերն իւր գերիշխանութիւնը :

Այս ցեղերը գլխաւորապէս երեք են, Մօր, Արար և Դապիլ. սակայն թափառական այս մեծ ցեղերու վիճակագրութիւնը մինչև ցարդ եղած չէ. Ժողովըրդեան թիւը 1,236,000 կը հասնի, իսրայէլացիք 50 հազար, Եւրոպացիք 29 հազար և Մահմետականք 688 հազար են : Թուռնուղի Մահմետականք Սիւննի կրօնին կը վերաբերին :

Թուռնուղի պէյին զինուորական զօրու-

թիւնը հետեւեալն է. 3000 հոգի կանոնաւոր բանակ, 12 հազար ալ անկանոն (զօալ, սփահի և այլն) : Ասիկա պէյին զօրութիւնն է. իսկ ցեղերը զինուորական զօրութեան մասին իրենք իրենցմէ կախում ունին և ասոնց մէջ ամէն առողջ մարդիկ զինուոր են :

— Վիէնայի լրագիրք կը գրեն թէ Խայրէտտին փաշա Պօլսէն հեռագիր մը զարնելով Թուռնուղի պէյին, իւր անձնուիրութեան և հաւատարմութեան մասին վստահեցուցեր է զինքը : Պարտօն մէջ ալ հաստատապէս կը խօսուի եղեր թէ Թուռնուղի պէյը այսուհետեւ կանոնաւոր հարկ մը վճարել խոստացեր է Բ. Դրան :

— Պօլիս եկող Ոչնչականաց ձերբակալութիւնը առջի օր գրած էինք. Բ. Դուռը ասոնց նկատմամբ տակաւին որոշում մը չէ ըրած, ոստիկանութեան պաշտօնեան եղելութիւնը Բ. Դրան ծանուցեր է, սակայն զանոնք արձակելու համար հրաման մը չէ ընդունած. որով երկու Ոչնչականք ձերբակալուած և բանտարկուած են, իսկ միւսներն Աֆէս շոգենաւին մէջ ծովային զօրաց հսկողութեան ներքեւ դրուած են :

— Կայսերական զօրաբաժնին կեդրոնական գունդերուն հրամանատար Մէհմետ Արիֆ փաշա վեհ. Սուլթանին թիկնապահ կարգուելով Եալէքը Էքրէմ տիտղոսն ստացաւ :

ՀԱՆՈՒՅԻՆ ՊՕՐՄԱ

Օսմ. Գոնսօլիտ Գոցուեցաւ երէկ իրիկուն 17-18
» » Բացուեցաւ այս առաւօտ 17-14

ԸՆԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՐՈՅԻՆ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ Անգղ. Լիւր. 5-7
» Օթօման » » 4-
Կ. Պօլսոյ Պանքան » » 10-20
Բրէտի Ժէնէրալ » » 5-11
Փոլս. 1863 (Մութոն) » » —
» 1865 (Մութոն) » » 84-
» 1869 (Բինար) » » 83-
» 1872 (Պօն տիւ թրէգօր) » » 27-40
» 1873 (Բինար) » » 84-
Թրամվայ Օսմ. Լիւր. 3-67 1/2
Թղթաղրամ » » 935
Բուժիկի երկաթուղի ֆրանք. 57-
Լաւրիում » » 109-

ԸՆԹԱՅԻՆ ԳՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկի 400 դուրուշէն)
Անգղիկն. ոսկի 110-3 | Գարպօն արծա. 92-20
Գաղղիական » 87-20 | Մէհմետի . . . 107-30
Բօլ » 90-3 | Վեցնոց. . . 124-30
Բրիտից » 51-25 | Հինգնոց. . . 208-30
Գարպօն Թուղթ 8-86 | Մէթալիք. . . 206-

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՆՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ
Ի ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Տէ. լիւ Նիւզի թղթակիցը ֆեթրասպուրկէն հետեւեալ կարեւոր լուրը կը հաղորդէ յիշեալ լրագրին :

Նորընտիր կայսրը դեռ նոր նախարարական ժողովոյ նիստի մը նախագահեց, յորում Լորիս Մելիքօֆ իշխանին մի նոր առաջարկը քննութեան առնուեցաւ, սոյն առաջարկութիւնը արդէն Աղէքսանդր Բ. ի հաւանութեամբն եղած էր. առաջարկութեան նպատակն էր երեսփոխանական ժողով մը հաստատել, քաղաքական խնդիրները քննելու պաշտօնով, Ժողովոյն ինն անդամները ընդունեցան յիշեալ առաջարկութիւնը և հինգը մերժեցին. կայսրը յայտարարեց թէ ինքը մեծամասնութեան կարծեաց պիտի հետեւի, և ներքին գործոց պաշտօնէին սոյն առաջարկութեան վերա-

բերեալ կայսերական հրովարտակ մը խմբագրել հրամայեց :

— Սթանտարի թղթակիցը Ռուսիայէն հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւնը կուտայ յիշեալ լրագրին :

Ռուսիոյ Սամարա նահանգին գաւառական ժողովը նորընտիր կայսեր հպատակութիւն ուխտելէ վերջը, ժողովոյն նախագահը Եուրասօֆ առաջարկեց որ ցաւակցութեան ուղերձ մ'ալ մատուցուի կայսեր հանդերձ բարեմաղթութեամբը գահակալութեան առթիւ. ժողովոյն անդամներէն իվանօֆ մերժեց սոյն առաջարկութիւնը ըսելով թէ « Տակաւին ժամանակը չէ, վերջին տարիները 5 ուղերձ զրկեցինք և պատասխան մը չընդունեցանք, իրաւունք չունինք ձեր ըզգացումները արտայայտելու, վասն զի ինչ որ էինք, նոյնն ենք տակաւին » :

Նախագահը դարձեալ ուղերձին մատուցուելուն վրայ պնդեց, այն ատեն ուրիշ անգամ մը նուտաթօֆ ըսեր է « Ինչ, ուղերձին մէջ գիւղացւոց վրայ ծանրացող տուրքերուն, և անձնական ապահովութեան երաշխաւորութիւն չունենանուն վրայ պիտի խօսիք. — անշուշտ ոչ. լաւ ուրեմն, երբ այս կէտերը չպիտի պարզէք ուղերձին մէջ, լաւ է լռելքտն զրաբանել » : ժողովը միաձայն հաւանութեամբ մերժեց և նախագահին առաջարկութիւնը :

ԽՍՅՐԻՅԷ ՀԱՆԸՄԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

(Շաբ. Գ. Բ. 705)

Սա ալ ըսեմ որ տիկինը Սաֆվէթ փաշային աղջիկէն և ուրիշ քանի մը հոգիներէ հարսանիք պիտի երթամ ըսելով ապրանք առած է, ես տիկնոջ հարսանիք գացած ըլլալը կրնամ ապացուցանել, իսկ վերջէն գրաւ դրած լինելուն գալով, ըստ Մէճէլլէյի դրութեան, առնուած և կորսուած ապրանքի մը համար ժամանակ պէտք կը լինի և ոչ պատիժ. եթէ փոխառութեամբ առնուած է ըսենք, անոր մէջ ալ գաղտնիք չկայ, ամբաստանողը մեր առջև յանցաւոր են մանաւանդ թէ ոմանց հետ վէճ ալ ունինք, և ատենանի առջև պիտի ներկայանանք. եթէ անիրաւ ելնենք, այն ուրիշ բան :

Շահպաշ. — Առաջուց համարձակօրէն ըսածներս կստուգուին, գործին սկըզբնական պարագայները հասկցուեցան, համարձակաօսութենէս գոհ եմ, Թորոս ալ ինձ ընկերակցեցաւ և գործին ըստ կանոնի քալած լինելը հաստատեց, որով մեր պաշտպանելոյն դէմ ընդհանուր դատախազին բացած դատը թէ հասարակաց իրաւանց վերաբերեալ է, անտեղի է. և նենգութիւն կամ հասարակաց անվտանգութիւն չկայ, հոս դատի գործ չմնար այլ ևս, արդէն զայս տոնցեալները ապացուցած էի : Ամբաստանողներէն ոմանք վախառու, ոմանք վարձատու և ոմանք ալ փոխատու եղած են. այս գործին վախճանը քննել հարկ պիտի լինի թէ ոչ, Մէճէլլէյի կանոնով կրնայ որոշուիլ : Սոյն կանոնագիրն արդար է, մենք կրնանք ըսել որ առած

ապրանքնիս կորուսած ենք. ինչ կը տրամադրէ կանոնագիրը, վարձակալին ժամանակ պէտք է տալ կը հրամայէ Մէճէլլէյն : Քանի որ գործը բացօթե է, հակառակիլ չըլլար, մանաւանդ թէ ուրիշ կանոնաց մէջ ալ բացատրուած է, խօսքս փոխառութեան վրայ է, Ալամանային ՏԱԿՐՈՐԴ յօդուածն ժամանակ տալ կը տրամադրէ :

Ընդ. դատ. — Լաւ արձանագրեցէ՛ք, քիչ պիտի խօսիմ, Թորոս էֆէնտիի պաշտպանութիւնը երկու մասի կը վերածի, նախ ՏՂՐՈՐԴ յօդուածին համեմատ հարցապնդման գիր չկայ, կըսէ. երկրորդ նենգութեան մասին ինքնիրեն բացատրութիւններ կուտայ, ՁՂԵՐՈՐԴ յօդուածին տրամադրած հասարակաց վտանգութեան մասին ալ նոյնպէս կըսէ. ինչ որ է, թողունք այս ամենը : Հարցապնդման գիրը թող կարգացուի, հարցաքննիչ ատենին վճռագիրն ալ կարգացուի տեսնենք. (հարցապնդման գիրը և վճռագիրը կը կարդան) :

Թորոս. — Պատժական օրինաց մէջ նենգութիւն բառը կայ, սակայն հոս հաւանութեամբ առնուած և տրուած են ապրանքները, դաշինք մը կայ մէջ տեղապրանք տուողները զանոնք վերադարձուցէք կըսեն, մենք ալ վատնեցինք կըսենք, թէ և ամենքն ալ պահուած են, եթէ կորսուի իսկ, ժամանակ հարկ է

տալ : Արդ. տիկինը ինչո՞ւ պատժոյ արժանի պիտի լինի, եթէ կանոնին յիշած նենգութիւն բառը հաստատուի տիկնոջ վրայ, ըսելիք մը չունինք. կանոնը նենգողները կը պատժէ, ուրիշ քննութեանց այլ ևս տեղի չմնար, տիկինը ապրանքը կորուսած չեմ կըսէ :

Մարդու մը գիտնալ չկրցածը կին մը չկրնար գիտնալ, իրմէ շատ մը շահ և վաշխ առնելով գործը այս կէտին հասցուցեր են, թող հաշիւնիս տեսնուի և պիտի ստուգուի որ 260 ոսկի միայն պարտք ունինք, զոր պաշտպանեալս պատրաստ է միշտ հատուցանելու. արդէն ի սկզբան ամբաստանողներէն մին դատ բացեր է. միւսներն ալ վազելով եկեր աղմուկ յարուցեր են. թող ադամանդեղները հոս բերուին և ամբաստանողը իրաւունք և արդարութիւն խնդրեն. ասոնք արդէն ըսեր են թէ ադամանդներուն քառորդ գինը վճարելու պատրաստ են, որպէս զի ատենական ծախքէն ազատին :

(Շարունակէ)

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ԲԻԳԱ ՓԱՂԱ ԽԱՆ ԲԻՆ 3

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐՍՅՈՅՈՅՆ

Եր ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ : Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի և Եւրոպոյ, նոյնպէս և Թուրքիոյ այլ և այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է :

Փանասէն գեղացւոյն և գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, և մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ և դարման հազիւ կը գտնուին : Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով բոլորովին անվնաս է : Փանասէն պարծին ցաւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ. նոյնպէս և մարմնոյն կտրուած ու ճմլուած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը չուտով կ'անցնէ :

Ձղային, յօդային և ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելու տալիսապէս կը հանդարտեցնէ : Ստամոքսի, փորի և աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջը կ'առնուի :

Փանասէն ակռայի սաստիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ : Մարմնոյն կտրուած կամ վիրաւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով չուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին : Փանասէն կը բժշկէ նաև փորհարութիւն, թանջք, հաղ, ջերմ, կոկորդի բորբոք և ուռնեք, մէջքի ցաւ և այլ զանազան ախտեր, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են : Այսպէս կը վկային չատեր, որք փորձած են : Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտք և ճանապարհորդը իրենց մօտ փանասէ պահելով և յանկարծական դժուարութեանց ատեն դորձածելով մեծ օգուտ կը քաղեն և ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուն : Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով և թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ :

Գործածութեան կերպը հետն է : Գլխաւոր վաճառատեղին է, Ղալաթիոյ Լէնի-Ճամիի դրան կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաև մայրաքաղաքիս դեղագործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին :